

II. A nemzeti érték rövid bemutatása, története:

Az ősi Gádoros temploma a Szent István király utáni időszakban, a „minden 10 falu építsen egy templomot” törvény idején épült. A falu a történelem viharában viszonylag hamar elpusztult. A huszadik századi régészeti feltárások során azonosított alaprajz és a templom körüli temető leletei páratlan történelmi lenyomatok. A környéken feltárt közel 30 középkori templom közül egyedül itt volt tapasztalható az a speciális, szélesebb alapozási technika (előcsarnok, szélfogó), amelyet a korabeli nyelv „**gádornak**” nevezett. A település erről a különleges építészeti jegyről kapta a nevét, így a romok közvetlenül tanúskodnak Gádoros identitásáról.

- **A név eredete:** A magyar nyelvben a gádor (gádor-folyosó, gádor-kapu) az épületek vagy pincék előtti, szélfogóként szolgáló, bolthajtásos folyosót vagy előcsarnokot jelentette.
- **A lelet egyedisége:** Az Alföld és a mai Békés vármegye területén a tatárjárás előtt tucatjával álltak kis Árpád-kori templomok. A gádorosi lelőhely abban egyedülálló, hogy a templom bejáratánál kimutatható volt ennek a jellegzetes előcsarnoknak (gádornak) az alapozása.
- **A pusztulás kora:** A falut és templomát a tatárjárás (1241–42), majd véglegesen a török hódoltság pusztította el. A felszíni romok eltűntek, de a földalatti alapfalak és a templom körüli középkori temető (cinterem) megőrizték a múltat.
- **Régészeti feltárás:** A területen végzett korábbi leletmentések és kutatások (pl. a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum szakembereinek munkássága) igazolták, hogy a gádorosi határban fekvő középkori faluhely és templomrom kulcsfontosságú az Orosháza-környéki és dél-alföldi Árpád-kori településhálózat megértéséhez.

A templomrom és a leletek pontos földrajzi elhelyezkedése

A Rózsa Zoltán (Nagy Gyula Múzeum) által vezetett **2000. novemberi régészeti feltárások** alapján a leletek és maga az Árpád-kori egyhajós, félköríves szentélyzáródású templom a következő pontokon azonosíthatók a térképen:

<https://maps.arcanum.com/hu/geoname/hungary/gadoros-720643/>

- **Fő lelőhely (A „gádoros” templom és faluhely):** Gádorostól közvetlenül **nyugatra, a szentesi-eperjesi út szögletében** található külterület.
- **Csatlakozó temető és faluhelyek:** A templom körüli cinterem mellett a történelmi Gádoros közigazgatási határában további 4 kapcsolódó Árpád-kori faluhelyet regisztrált a régészet a térképeken:
 - A gádorosi *Bocskai utca 34.* számú telek (ahol 4 Árpád-kori sírt tártak fel).
 - A *Lajosszénás Bodor-féle tanya* környezete.
 - A *Nyulasi gyepek* határútja (ahol mélyszántás fordított ki középkori sírokat).
 - Az *Érparti tanyák* területe, a volt *Cifra major* közelében.

II. INDOKLÁS AZ ÉRTÉKTÁRBA TÖRTÉNŐ FELVÉTELHEZ

- **Miért számít helyi értéknek?**
 - **Identitásképző erő:** Közvetlen kapcsolatot mutat a mai nagyközség és az Árpád-kori gyökerek között, megmagyarázza a település nevének eredetét.
 - **Tudományos jelentőség:** A Békés vármegyei és alföldi régészeti kutatások kiemelkedő eleme, egyedi építészeti megoldása („gádor”) miatt.
 - **Helyi büszkeség:** A gádorosi lakosok számára kézzelfogható bizonyítéka annak, hogy a település múltja több mint ezer évre nyúlik vissza.

III. MELLÉKLET

Helytörténeti és régészeti forráskivonat

Kivonat a „*Gádoros Árpád-kori település*” című szakmai dokumentációból, amely igazolja a templom alaprajzának különlegességét, a gótikus támpillérek hiányát és a korai pusztulást.

Nyelvtörténeti és etimológiai igazolás

Igazolás arról, hogy a „**gádor**” szó (pince előtti bolthajtásos szélfogó/előcsarnok) közvetlen névadója a településnek, és ez a környéken egyedülálló építészeti jelenség volt.

Térképmásolat és helyszínrajz

A gádorosi nyugati határban fekvő egykori Árpád-kori faluhely és a hozzá tartozó templom körüli temető (cinterem) régészeti lelőhelyének topográfiai térképvázlata. □ Sulinet Örökségtár – Gádorosi Füzetek vonatkozó fejezete: <https://www.sulinet.hu/oroksegtar/>

Fotódokumentáció

Fényképek a korábbi leletmentések tárgyi emlékeiről vagy analógiás rekonstrukciós rajzok az Árpád-kori templomtípusról

Deed of Dedication

Beleértették a világhírű bolsevikok
Gidarov nyugati kezével. November
16-án az 18. század egy mindenféle
kérdésben tanácsadója, a bolse-
vikok egyike, a bolsevikok, a bolse-
vikok és a bolsevikok parancsai is
az Államok közötti szomszéd.

A konyom egyháza, felkérve szerénykedést, anyagi pauszát, egyházi feladatok elvégzését. A kor szokásának megfelelően a székelyek a konyomokhoz fordultak segítségért. A konyomok a konyomokhoz fordultak segítségért.

technika fejlesztésével meggyőzték a más országokban is alkalmazni mód-szerekkel, mely-eket a vonatkozó házak esetében alkalmaznak. A mezőgazdasági munkázatok és a későbbi felkereső-
k u t a t á s
g ő r ő k a k
közvetlenül itt is 30 mint sok más
háson a templom-
munka esetében
tapasztalható 30
csak a templom
elvezetési sikerét
megjeleníti, a régi-
falakat helyükön
szőlő nem voltak meg
(az általános templom-
3-900 évesen épített
templom esetében 28 x 15 x
4,5 cm volt.)

Az ásatás jellegzetessége a nyugati oldali falból kilógó, a templommal egyszerűen alapozott két "gádor", melyek jellegzetes részei templomunknak. A környéken feltárt közel 30 templom egyikénél sem tapasztaltuk a leírás leírható templom. A rajta keresztül a falu elnevezését adó "gádor" ami csőfűgő és szűzfűgő, továbbá előcsarnokot is jelent. Az ősi Gádoros tehát eme, a környéken csak itt feltalálható templomalapozás - sajátossága

759 836363 6594

[illegible]

Tereplavunk tehát valamikor
a Szani István utáni időben épült.
A "Kincses" 10 fős tülköse egy rem-

plémát"
törvény hamar
érvényesült
vidékeinken is,
így Szent László
törvénye érle-
lésben jelen es-
tes is az elhunytak
templon köré
szertek el. Ezen
sírok közül három-
közük 2 esetben a
nem túl gyakori,
légzéssel kapcsolatos
sírunk fel.

Templework
u t o é l e t e
valószínűleg a
múlt század
elején vanul
használt, mikor is
az újracéplés
következében a
még álló falakat
elhordták.
környék lakói
amikor is a csor

vási és a szénási templom sorsára jutott (az 1733. évi katonai felmérés még magas falúnak falakkal ábrázolta őket a térképen), elenyészett nyomtalanul.

1935-ben homokbányászati
körben eszméket találtak a területen
és 1965-ben az Órszáza Történelmi
és Néprajzi c. Monográfiában, mu-
regészeti lelőhely voltuk be a régészeti
szakudatba. 2000-ben pedig a Mű-
lenumi Székhely kapcsolódóan Gádor-
Nagyközségi pályázaton nyert a régészeti
feltárásokra.

A. Jelearyang Guchimka, a co-
founder of the Kuznetsov Institute of
Sociology, Gerasimovskiy Institute
of Economics and Statistics, a Gerasimov
Institute of Economics and Statistics.

Spoken Zulu

6500

